

3 Uusimaa

Taulukko 2. Avainluvut Uusimaa.

	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi sitten	Viisi vuotta sitten	Muutos vuodessa	Muutos viidessä vuodessa
Väkiluku	2021	1 714 741	1 702 678	1 638 293	0,7 %	4,7 %
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä	helmikuu 2022	89 388	112 218	89 642	-20,3 %	-0,3 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	helmikuu 2022	7 924	11 295	8 668	-29,8 %	-8,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	helmikuu 2022	41 116	35 801	36 827	14,8 %	11,6 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	helmikuu 2022	10,2 %	12,7 %	10,6 %	-2,5 %-yks.	-0,4 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	helmikuu 2022	39 906	25 811	18 092	54,6 %	120,6 %

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Uusimaa on pääkaupunkiseutuna sekä yrityselämän että valtionhallinnon keskittymänä aluetaloudellisesti hyvässä asemassa, vaikka koronakriisi onkin iskenyt erityisen kovaa juuri Uudellamaalla korostuvaan palvelualaan. Uudenmaan elinkeinoelämä on monipuolista ja alueen keskimääräinen koulutustaso on korkea. Uudenmaan vahvuuksia eurooppalaisessa mittakaavassa ovat Euroopan komission alueellisen kilpailukyvyn indeksin mukaan väestön hyvinvointi, korkeakoulutettujen määrä ja korkeakoulutuksen taso, teknologian ja nopeiden datayhteyksien saatavuus ja nopea käyttöönotto sekä alueen innovaatiotaso. Uusimaa on kansainvälisessäkin vertailussa hyvin korkealla tasolla innovaatioissa, mistä kertoo maakunnan sijoittuminen EU:n vuoden 2021 innovaatiovertailussa EU-maiden alueiden kesken sijalle kaksi Tukholman jälkeen. Kansallisesti Uudenmaan vahvuuksia ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus ja osaamisintensiivisten palveluiden verrattain suuri osuus. Uudenmaan bruttokansantuote per asukas on lähes kolmanneksen koko maan lukemaa korkeampi. Innovaatiotoiminnassa Uusimaa on myös merkittävä alue, sillä kolme neljäsosaa uusista keksinnöistä tehdään pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla.

Uudenmaan väestönkasvu on pitkään keskittynyt vahvasti pääkaupunkiseudulle, jossa asuu noin 70 prosenttia koko maakunnan väestöstä. Tilastokeskuksen väestöennuste Uudenmaan osalta ennustaa maakunnan väestönkasvun keskittyvän kuluvaan vuosikymmenenkin aikana kokonaisuudessaan Helsingin seutukuntaan. Porvoon, Raaseporin ja Loviisan seutukuntien kohdalla väestöennusteet ovat laskevia. Pääkaupunkiseudun merkitys tulee olemaan merkittävä Uudellemaalle myös tulevaisuudessa, mutta koronapandemian myötä pääkaupunkiseudun ympäristökunnat, eli KUUMA-alue, on joidenkin arvioiden mukaan nousemassa tulevaisuudessa jopa kolmanneksi suurimmaksi kaupunki-alueeksi. Koronatilanteen edistävä digiloikka ja etätyömahdollisuuksien kehittyminen antavat pääkaupunkiseudun ulkopuolisille seutukunnille mahdollisuuden lisätä omaa vetovoimaisuutta ja elinvoimaa etenkin asiantuntijatyötä tekevien keskuudessa. Koronakriisin aikana on jo saatu ensimmäisiä viitteitä asiantuntijatyötä tekevien suuntautumisesta Uudellamaalla yhä enemmän myös maakunnan kehyskuntiin. Pääkaupunkiseutu onkin ollut korona-aikana kuntien välisessä nettomuutossa häviäjä ja esimerkiksi Keski-Uudenmaan kunnat puolestaan voittajia.

Koronapandemian vaikutukset ovat Suomessa iskeneet rajuimmin Uudellemaalle alueen palvelualavaltaisuuden vuoksi. Myös nuoret ikäluokat ovat kärsineet erityisen paljon pandemiasta, mikä korostuu Uudellamaalla sen muuta maata nuoremman ikärakenteen vuoksi. Erityisesti Uudenmaan matkailuala on kärsinyt suuresti pandemian aikana, mikä on näyttäytynyt käytännössä esimerkiksi ulkomaalaisten turistien puutteena. Ukrainan sodan seurauksena venäläisten matkailijoiden virta todennäköisesti ehtyy pitkäksi ajaksi ja Venäjän ylilentokielto puolestaan vähentää aasialaisten matkailijoiden määrää merkittävästi. Ennen pandemiaa Uusimaa ja Lappi muodostivat suurimman osan ulkomaalaisen matkailun kysynnän kasvusta. Ennen sotaa tehdyssä työ- ja elinkeinoministeriön, Visit Finlandin, Tilastokeskuksen, MaRa ry:n ja SMAL ry:n matkailukysynnän kehitystä kuvaavassa arviossa ennakoitiin, että matkailukysyntä (eli suomalaisten ja ulkomaisten matkailijoiden Suomessa käyttämä rahan määrä) palautuisi vuoden 2019 tasolle vasta vuonna 2023. Tilastokeskuksen katsauksessa tammikuulta 2022 hotellihuoneiden käyttöaste Uudellamaalla oli vertailussa koko maan keskiarvon alapuolella. Vielä heikommat lukemat olivat pääkaupunkiseudusta etenkin Helsingillä. Keskeinen selittävä tekijä tälle on ulkomaalaisten matkailijoiden korostunut merkitys Helsingin seudulle ja etenkin liikematkailun merkitys tässä yhteydessä. Ukrainan sodan seurauksena mahdollista maariskiä (eli Suomen sijaintia Venäjän vieressä) on vaikea arvioida matkailun näkökulmasta. Muissa yhteyksissä maariski ei ole ainakaan vielä näyttänyt toteutuvan, sillä ulkomaisten investointien tasolla pääoman pakoa ei olla nähty.

Pääkaupunkiseudun matkailulle tärkeä kesäkausi jäi suurilta osin toteutumatta vuonna 2021. Sodan myötä valoisammat odotukset ovat vaihtuneet suureen epävarmuuteen. Jo olemassa olevan kriisin lisäksi tulevaisuutta varjostavat mahdolliset uudet koronaviruseräntä. Matkailun lisäksi myös ravintola-ala on ollut Uudellamaalla suurissa vaikeuksissa

kysynnän puuttuessa. Ravintola-alalle erittäin tärkeä pikkujoulukausi jäi hyvin vaisuksi vuonna 2021, ja synkät näkymät jatkuivat myös alkuvuonna 2022. MARA raportoi, että yli puolella matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yrityksistä myynti väheni marras-joulukuussa 2021 30 prosentilla vuoteen 2019 verrattuna. Niin ikään mahdolliset uudet virus-variantit sekä Ukrainan sodan tuomat suorat (turismin lasku) ja epäsuorat vaikutukset (kustannusten kasvu hintojen noustessa) kasvattavat epävarmuutta. Kun vertaa Tilastokeskuksen helmikuuisia yöpymis- ja saapumistilastoja venäläisten turistien osalta Uudellamaalla vuosina 2020 ja 2022, huomaa, että laskua on tapahtunut kummankin osalta noin 89 %. Lasku on myös merkittävä siinä suhteessa, että venäläiset matkailijat ovat olleet esimerkiksi yöpymisten määrissä koko 2010-luvun yksi suurimpia turistiryhmiä Uudellamaalla.

Pandemian aikana Helsinki-Vantaan lentoaseman toiminnan hiljentyminen lähes täysin on ollut Uudenmaan ja etenkin Vantaan talous- ja työelämälle iso isku. Vantaalle ovat keskittyneet lentoaseman myötä Helsingin seudun logistiikkaan liittyvät toiminnot. Lisäksi ilmailukenteen kokonaishenkilöstömäärä Vantaalla oli jo vuonna 2013 lähes 15-kertainen koko maahan verrattuna. Varovaisen positiivisesti alkanut vuosi 2022 on kääntynyt Helsinki-Vantaan näkökulmasta erittäin epävarmaksi. Ukrainan sodan myötä asetetut lentokiellot Venäjälle, ja Venäjän vastaavat kiellot eurooppalaisille lentoyhtiöille, ovat asettaneet Finnairin hankalaan tilanteeseen Aasian syöttöliikenteen osalta, johon Finnair on myös viime vuosina investoinut uusien laajarunkokoneiden muodossa. Samalla lentoasemanpitäjä Finavia on hieman eri tilanteessa, sillä esimerkiksi kiinalaiset lentoyhtiöt voivat edelleen lentää Venäjän läpi, ja tätä kautta Finavia saattaa saada syöttöliikennettä edullisen maantieteellisen sijaintinsa johdosta.

Valtiovarainministeriön rakentamista koskevassa raportissa arvioidaan rakentamisen tuotannon kasvavan koko maan tasolla 1–3 % vuonna 2022. Raportissa myös arvioidaan, että lyhyellä aikavälillä Ukrainan sodan vaikutukset jäävät rakentamiseen verrattain pieniksi, sillä uusien aloitusten vahva kasvu loppuvuodesta 2021 tarkoittaa sitä, että rakennusprojekteja riittää pitkälle vuotta 2022. Vuonna 2022 veturina rakentamisessa toimii toimitilarakentaminen, kun se vuonna 2021 oli pääsääntöisesti asuinrakentaminen. Koko maan tilanne heijastelee pääsääntöisesti myös Uudenmaan tilannetta. Huomionarvoista on sekin, että toimitiloja on samaan aikaan paljon tyhjillään pääkaupunkiseudulla. Mikäli maahantulorajoituksia asetettaisiin jälleen voimaan uuden virusmuunnoksen myötä, vaikuttaisi se merkittävästi Uudenmaan rakennusalaan, sillä työntekijöistä noin kolmannes tulee ulkomailta. Vaikka käynnissä olevat rakennusprojektit kannattelevat toimialaa pitkän koko vuotta 2022, materiaalien saatavuusongelmat saattavat tuottaa yllättäviä hankaluuksia. Sodan vaikutuksesta rakennusmateriaalien saatavuudessa on suuria ongelmia ja nämä saatavuushaasteet saattavat kattaa ison osan koko rakennusmateriaalien tuotantoketjuista. Samalla materiaalien saatavuushaasteet saattavat vaikuttaa uusien rakennushankkeiden toteutumiseen, mikä aiheutuu epätietoisuudesta materiaalien saatavuudesta

ja kustannuksista. Saatavuusongelman kehityksestä onkin tällä hetkellä paljon epävarmuutta, sillä tuotantoketjujen haavoittuvuudet eivät ole vielä täysin tiedossa.

Ennen sotaa tehdyssä tammikuun 2022 EK:n suhdannekatsauksessa teollisuuden suhdannetilanne koko maassa oli yleisellä tasolla tavanomaista parempi. Teollisuuden tuotantomäärät olivat nousussa vuoden 2021 lopulla ja kasvun ennustettiin jatkuvan vaikkakin hieman hitaampana. Katsauksessa myös ennakoitiin, että tilaushuippu oli mahdollisesti ohitettu. Yleisimmät pullonkaulat tuotannolle olivat puute kapasiteetista tai materiaaleista sekä myös puute ammattityövoimasta. Materiaalipulaa kuvataan suhdanteessa jopa historiallisen isoksi ongelmaksi. Uudenmaan osalta suhdannetilanne pysyi tavanomaista parempana loppuvuodesta 2021 ja positiivinen vire on jatkunut alkuvuodesta 2022. Alkanut sota saattaa tosin muuttaa positiivista yleiskuvaa merkittävästi vuoden edetessä riippuen osin myös siitä, mihin suuntaan sodankäynti kehittyy.

Uudellemaalle tärkeillä kemianteollisuuden ja teknologiateollisuuden aloilla suhdannenäkömät olivat ennen sotaa varsin hyvät. Kemianteollisuuden yrityksille syksyllä 2021 tehdyssä kyselyssä alan yritysten näkömät olivat pääsääntöisesti positiiviset ja tilastokeskuksen tammikuun 2022 katsauksen mukaan päätoimialoista kemianteollisuudella liikevaihdon kasvu oli voimakkainta. Toisaalta 60 % kyselyyn vastanneista yrityksissä ilmoitti kärsivänsä osaajapulasta. Osaavan työvoiman saatavuusongelmat koettiin myös vientiyritysten suurimmaksi esteeksi kasvulle ja uudistumiselle. Kun arvioidaan Ukrainan sodan vaikutuksia kemianteollisuudelle, niin huomionarvoista on se, että Suomen pankin raportin mukaan kemianteollisuus vie Venäjälle suhteessa enemmän verrattuna toimialojen kokonaisvientiin.

Niin ikään teknologiateollisuuden näkömät ennen sotaa olivat varsin hyvät, vaikka pandemian jäljiltä toimitusketjujen ongelmat hidastivat kasvua ja komponenttipula oli yhä osittain kasvun esteenä. Teknologiateollisuuden julkaisemassa maaliskuun 2022 talousnäkömät-raportissa todetaan alan yritysten liikevaihdon kasvaneen vuonna 2021 vuoden takaiseen verrattuna noin kuusi prosenttia. Kasvua oli kaikilla päätoimialoilla lukuun ottamatta elektroniikka- ja sähköteollisuutta. Liikevaihtoa kasvatti etenkin kohonnut hintataso. Tilauskertymä alan yrityksillä oli vuoden 2021 viimeisellä neljänneksellä myös erinomainen. Venäjän osuus toimialan tavaraviennistä on raportin mukaan hieman suurempi (5,8 %) kuin mikä Venäjän osuus on koko Suomen tavaraviennistä (5,5 %). Sodan syttyminen Ukrainassa voikin jälleen heikentää tuotantotarvikkeiden saatavuutta ja pahentaa jo pandemian aikaan syntyneitä pullonkauloja globaaleissa tuotantoketjuissa.

Ukrainan sodan vaikutuksia on toistaiseksi vaikea arvioida Uudenmaan alueen kontekstissa yhtä tarkasti kuin mitä pandemian tapauksessa on tehty, sillä sodan pitkän aikavälin vaikutukset ovat vielä pääosin toteutumatta. Esimerkiksi energian hinnannousu todennäköisesti koskettaa Uudenmaan alueita eri tavoilla. Hyvien joukkoliikenneyhteyksien

omaavilla alueilla energian hinnannousu ei kosketa käytettävissä olevia tuloja yhtä suoraan kuin esimerkiksi yksityisautoiluun painottuvilla alueilla. Toisaalta ruoan hinnan kallistuminen voi suhteellisesti vaikuttaa enemmän kalliimmilla alueilla, joissa asuinkustannukset ja yleinen hintataso ovat korkeammalla. Kuten koko maan osalta, myös Uudenmaan työllisyystilanteen kehityksessä aivan keskeisessä roolissa on se, miten kaksi isoa shokkia taloudelle (koronan mahdolliset uudet variantit ja Ukrainan sota) materialisoituvat käytännössä. Todennäköisesti työttömien määrä ei ainakaan yhtäaikaisesti nouse pandemia ajan huippulukemiin, vaan mahdollinen heikompi kehitys työllisyydessä tapahtuu pidemmällä aikajänteellä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan vaikutukset huomioiden

Ukrainan sota on asettanut elinkeinoelämän tapahtumahorisontin hyvin epävarmalle pohjalle ja maailmantalouden kehityskulkujen ennakointi kuuden tai kahdentoista kuukauden päähän on vaikeaa. Sodan liikkeelle sysäävät suuret maailmantalouden muutokset, ja niiden heijastusvaikutukset, ovat vasta liikkeessä, ja niiden lopullista päätepidettä on vaikeaa arvioida. Tästä huolimatta esimerkiksi energian ja ruoan hinnannousu tulee vaikuttamaan niin logistiikkaan, tuotantoketjuihin kuin yksittäisen kuluttajan kulutuskäyttäytymiseen ja käytettävissä oleviin tuloihin. Näillä näkymin kiihtyvä inflaatio asettaa myös keskuspankkien rahapoliittisen tilanteen uuteen perspektiiviin, mikä vaikuttaa todennäköisesti koronostojen aikatauluihin ja tätä kautta lainamarkkinoihin. Venäjän hyökkäys saattaa myös vauhdittaa energiasiirtymää EU:ssa, mikäli EU:n harkitsema yhteinen velka kasvavien energiamenojen kattamiseksi toteutuu. Koronan vaikutusta ei voi myöskään poissulkea, sillä esimerkiksi Kiinan tiukat karanteenikäytännöt koronan tapauksessa saattavat aiheuttaa viivästyksiä tärkeillä satamilla, kun rahdin käsittelijöitä ei ole tarpeeksi, mikä vaikuttaa myös globaaleihin toimitusketjuihin. Myös yhteistyöt venäläisten yhtiöiden kanssa asettavat toimijoita vaikeisiin tilanteisiin. Esimerkiksi Mäntsälän kunnan käyttämästä lämmöstä jopa 70 % tulee venäläisen Yandex-yhtiön hukkalämmöstä.

Sodan tuoma suuri epävarmuus korostui myös alueellisissa paneelikeskusteluissa. Hieman yllättävänä asiana keskusteluissa ilmeni se, että lyhyen aikavälin näkymät nähtiin melko positiivisina tai ainakin neutraaleina. Näkymät puolen vuoden ja vuoden päähän toisaalta olivat niin epävarmat, että paneeleihin osallistujat eivät pystyneet arvioimaan tulevaisuuden näkymiä. Paneeleissa nousi esille ajatus siitä, että koronasta selviytyminen on edesauttanut valmistautumista sodan mahdollisiin vaikutuksiin. Koska sodasta aiheutuvat ongelmat ovat osin vasta edessäpäin ja muodoltaan jokseenkin epämääräisiä, saattaa se vaikuttaa odotuksia positiivisempiin näkemyksiin paneeleissa.

Suurimmat huolet paneelikeskusteluissa koskivat energian hinnannousua ja sitä seuraavia kustannuspaineita. Huolet logistiikkakustannusten noususta koskettavat erityisesti

esimerkiksi Itä- ja Keski-Uudenmaan alueita. Itä-Uudellamaalla varsinkin raideyhteyden puuttuminen korostaa pyörillä tapahtuvaa logistiikkaa, ja sama pätee Keski-Uudenmaan alueella, jossa on paljon logistiikkakeskuksia. Myös alueellisesti merkittävä Kilpilahden teollisuusalue Itä-Uudellamaalla on sodan seurauksena hankalassa tilanteessa. Nesteen öljynjalostamolle merkittävä osa raakaöljystä on tullut Venäjältä, jota yhtiö on sodan myötä pyrkinyt korvaamaan muilla öljyalaaduilla. Kilpilahdella niin ikään operoiva Borealis ei ole ainakaan kaikilta liiketoiminta-alueiltaan täysin riippuvainen Venäjältä tulevista raaka-aineista.

Energian hinnannousu on myös merkittävä tekijä yksityisautoilun näkökulmasta, mikä korostuu etenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella ja alueilla, joissa ei ole esimerkiksi junaliikennettä tai jossa junaliikenne kulkee harvakseltaan. Tilanne on hankala etenkin niille työmatkailijoille, jotka käyvät töissä toisessa kunnassa autolla, ja joilla ei ole vaihtoehtoisia tapoja kulkemiseen eivätkä he voi työnsä luonteen vuoksi myöskään olla etätöissä.

Helsinki-Vantaan lentoaseman tilanne on erityisen merkittävä tekijä koko Uudenmaan alueelle, sillä se työllistää suoraan noin 20 000 ihmistä ja välillisesti jopa 100 000 ihmistä koko maan tasolla. Ennen Ukrainan sotaa lentomatkustamisen palautuminen kiihtyi vuoden 2021 loppupuolella. Helsinki-Vantaan lentoaseman kokonaismatkustajamäärät kuvaavat hyvin sitä, miten suuri vaikutus pandemialla on ollut lentoliikenteelle. Vuonna 2019 Helsinki-Vantaan aseman kokonaismatkustajamäärä oli vuoden aikana 21 861 082, joka pandemian myötä romahti hieman yli viiteen miljoonaan matkustajaan vuoden aikana, mikä tarkoittaa noin 77 % prosentin laskua. Vuonna 2021 kokonaismatkustajamäärä oli vielä vuoden 2020 alapuolella eli reilussa neljässä miljoonassa matkustajassa (4 261 530), joka oli noin 16 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ukrainan sodan johdosta asetetut ylilentokiellot venäläisille lentoyhtiöille Euroopassa, ja vastaavat kiellot eurooppalaisille yhtiöille, vähentävät Aasiasta tulevien matkailijoiden määrää merkittävästi. Finavian maaliskuun 2022 matkustajatilastojen mukaan kasvua on kuitenkin tapahtunut matkustajamäärissä alkuvuodesta ja lukema on jopa 85 % parempi kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Lukemaa selittää etenkin viime vuoden koronarajoitukset, eikä sota ole myöskään tuonut ainakaan välitöntä pudotusta matkustajamääriin.

Investoinneissa etenkin Microsoftin ilmoitus datakeskusalueen rakentamisesta Kirkkonummelle ja Espooseen oli merkittävä uutinen Uudenmaan alueelle. Samalla kyseessä on Microsoftin ilmoituksen mukaan maailman suurin hukkalämmön talteenottoprojekti. Myös datakeskuksissa käytettävä sähkö on päästötöntä. Datakeskuksen synnyttämä ekosysteemi voi potentiaalisesti tuoda uusia työpaikkoja myös Uudenmaan alueelle. Muista merkittävistä investoinneista voidaan mainita esimerkiksi Vantaan Kivistöön suunnitelmassa oleva suuri viihdekeskus.

Ennen sodan syttymistä Ukrainassa kevään 2022 Pk-yritysbarometri heijasteli orastavaa elpymistä koronakriisistä, vaikka omikronvariantin ilmaantuminen ja uudet rajoitukset synkensivät näkymiä. Barometrissa Uudenmaan pk-yritysten näkymät olivat muuhun maahan verrattuna pääosin valoisammat. Edelleen pk-yritysten suhdanneodotukset olivat kuitenkin koko maan tasolla laskeneet viime syksystä: suhdannetta kuvaava saldoluku oli koko maassa 11, kun se Uudellamaalla oli 15. Sodan myötä orastavat odotukset paremmasta suhdanteesta ovat jälleen muuttaneet muotoaan pessimistisempään suuntaan. Vaikutukset eivät välttämättä ole välittömiä ja kansantalouden tasolla kasvua riittänee myös tälle ja mahdollisesti myös ensi vuodelle, mutta sodan eskaloituminen saattaisi sysätä talouskehitystä huonompaan suuntaa yllättävänkin nopeasti. Esimerkiksi Venäjän energiatuonnin päättäminen kiihdyttäisi energian hinnan nousua ja toisi lisää epävarmuutta talouteen.

Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan vaikutukset huomioiden

Työ- ja elinkeinoministeriön helmikuun 2022 työllisyyskatsauksen mukaan Uudellamaalla oli helmikuun lopussa yhteensä 89 388 työtöntä työnhakijaa. Tästä määrästä ilman työsuhdetta olevia oli 80 815 ja lomautettuja 8 573. Ilman työsuhdetta olevien määrä oli laskenut 10,4 %. Vielä selkeämpi lasku on tapahtunut lomautettujen kohdalla: laskua oli peräti 61 % vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Kokonaisuutena työttömien määrä laski Uudellamaalla 20,3 %. Työttömien työnhakijoiden kohdalla onkin tapahtunut merkittävää laskua koronapandemian huippulukemista vuoden 2020 keväältä, jolloin työttömien työnhakijoiden määrä nousi ennennäkemättömän nopeasti ja oli suurimmillaan toukokuun alkupuoliskolla 151 272 työtöntä. Tämä oli yli kaksinkertainen määrä vuotta aiempaan verrattuna. Samalla uusien avoimien työpaikkojen määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 54,6 %. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 14,8 % ja oli 41 116. Kasvua on tapahtunut etenkin yli kaksi vuotta työttöminä olleissa henkilöissä. Alle 30-vuotiaiden keskuudessa pitkäaikaistyöttömyyden kasvuvauhti on myös hidastunut pandemian alun erittäin korkeista lukemista. Kokonaisuutena työttömien määrä Uudellamaalla on helmikuun 2022 työnvälitystilaston perusteella edelleen korkeammalla kuin kaksi vuotta sitten. Vuoden 2020 helmikuussa työttömiä oli Uudellamaalla 71 049 ja tämän vuoden helmikuussa lukema on 89 388, joka on noin 25 % korkeampi lukema. Koko maan tasolla kokonaistyöttömyys on kahden vuoden takaiseen verrattuna 7 % korkeampi, mikä osoittaa Uudenmaan hitaamman toipumisen pandemiasta.

Ukrainan sodan suorat työllisyysvaikutukset ovat toistaiseksi osuneet selvimmin Finnairille, joka ilmoitti maaliskuun alussa yhteistoimintaneuvotteluista, joiden piirissä ovat kaikki 2800 liikennelentäjää ja matkustamohenkilökunnan jäsentä Suomessa. Kokonaisuudessaan huhtikuun päivitetyn YT-neuvottelujen tilastokatsauksen mukaan lomautusten piirissä oli Uudellamaalla yli 4000 henkilöä, kun suorat vähennystarpeet henkilöstön parissa

olivat alle 100 henkilön luokkaa. Oheisista luvuista ei pysty päättämään, mitkä lomautus- ja vähennystarpeet johtuivat Ukrainan sodasta ja mitkä eivät. Sotaan liittymättömistä henkilöstön vähennyksistä esiin nousee Sipoon jäätelötehtaan sulkeminen, joka merkitsee ainakin 62 henkilön irtisanomista.

Selkeä vaikutus sodasta tulee työmarkkinoille ukrainalaisten pakolaisten muodossa. Pakolaisten tulo kasvattaa tarvetta kunnissa varhaiskasvatuksen ja sote-alan osajille, sillä tulijoiden joukossa on runsaasti naisia ja lapsia. Tämä asettaa lisähaasteita kyseisillä aloilla jo olemassa olevan työvoimapulan vuoksi. Vaikein tilanne on kunnilla, joilla on ollut ennestään haasteita saada täytettyä olemassa olevia avoimia paikkoja varhaiskasvatuksen sekä sosiaali- ja terveysalan piirissä, ja jotka vastaanottavat pakolaisia. Myös ukrainalaisten aikuisten työllistyminen on tärkeää pakolaisten integroitumisen ja yleisen sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. Potentiaalinen työllistävä toimiala pakolaisille voisi olla esimerkiksi ravintola-ala, jossa ei-suomenkielinen palvelu on tavanomaisempaa arkityössä kuin muilla aloilla. Ainakin noin kolmasosa ukrainalaisista puhuu äidinkielenään venäjää, joten alat tai yksittäiset yritykset, joissa venäjän kielellä pystyy työskentelemään, voivat saada potentiaalista työvoimaa.

Kooste Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan vaikutuksista

- Energian ja ruoan hinnannousu
 - Sodan myötä öljyn hinta on noussut, mikä näyttäytyy laajoina kustannuspaineina niin teollisuuden kuin yksittäisen kuluttajan kohdalla
 - Ukraina on merkittävä viljatuottaja, joten sota aiheuttaa tarjontapulan maailmanmarkkinoilla
 - Venäjä on yhdessä Valko-Venäjän kanssa merkittävä lannoitteiden tuottaja, joten pakotteet valtioita vastaan vaikuttavat myös ruoan tuotannon hintaan
- Inflaatiopaineet ja niiden vaikutukset yrityksiin ja kuluttajiin
 - Nousevat hinnat vaikuttavat käytettävissä oleviin tuloihin ja täten myös tuotteiden kysyntään
 - Koronnostopaineet vaikuttavat lainojen hintaan
- Energiasiirtymän ajankohtaisuus
 - Riippuvuussuhdetta venäläisestä energiasta yritetään vähentää
- Pakolaisten vaikutus kuntataloudelle ja työvoimalle
 - Lisää kysyntää sosiaali- ja varhaiskasvatusalan osajille

- Sodan eskaloitumisen vaara: nopea käänne pahempaan
 - Saavuttaako Venäjä tavoitteensa Ukrainassa, ja jos ei, niin mikä on seuraamus?
- Helsinki-Vantaa lentoaseman tilanne
 - Venäjän ylilentokiellon vaikutus aasialaisten turistien matkustajamääriin
 - Finnairin vaikea tilanne: strategia on keskittynyt Aasian lentoliikenteeseen, joka vaikeutui Venäjän ylilentokiellon vuoksi
 - Lentoasemanpitäjä Finavian erilainen tilanne: saapuuko Helsinki-Vantaalle esimerkiksi enemmän kiinalaisia lentoyhtiöitä, jotka voivat lentää Venäjän ilmatilassa?